

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Rein water

Zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigd zijnde van het kwaad geweten, en het lichaam gewassen zijnde met rein water (Hebreeën 10:22).

Een opmerkelijk woord!

De Heere spreekt over het hart, ook over het lichaam. Het lichaam moet gewassen zijn met rein water. Dit zou in de reinheidswetten van Leviticus niet opvallen, maar hier in het Nieuwe Testament wel. Is het nog een herinnering aan de voorschriften van het Oude Verbond?

Het gaat hier om rein water. Het zet ons zo maar ineens midden in onze werkelijkheid. Rein water moest dienen ter ontsmetting en reiniging. De wetten van het Oude Testament worden nu meer dan actueel. Allerlei voorwerpen konden onrein zijn. Ook bepaalde dieren waren onrein. Het werd een verfoeisel genoemd. Water, een huis, ons lichaam, alles kon onrein zijn. Denkt u ook aan de melaatsen. Deze moesten voor zich uitroepen: Onrein!

Ging het over een virus?

Nee, maar het had er wel mee te maken. Soms had het te maken met het tempelleven. Maar lang niet altijd. Mensen mochten ook in hun eigen huis of op hun werk niet onrein zijn. Dus moest het gehele leven feitelijk rein zijn.

Gaat het hier slechts om hygiëne? Dat is een eerste praktische les die we hieruit kunnen trekken. Als het over de ziel van een mens gaat, kunnen we dat geestelijk duiden. Maar het geloof heeft blijkbaar ook met het lichaam te maken. Dat brengt ons midden in de wereld van de corona. Lichamelijke reinheid is ook een uitvloeisel van Gods wet. Die gedachte staat ver van ons af. In de Bijbel gaat het om je ziel. Sommigen denken dat het lichaam er niet zo veel toe doet.

De Farizeen schoten op dit punt weer te ver door. Zij reinigden de bekken en hielden zich vaak op met handen wassen, maar het bleef meestal tot de buitenkant beperkt. Zowel binnen als buiten is van belang.

De lichamelijke reinheid had echter ook te maken met de innerlijke reiniging van de zonden. Dat zegt de tekst hierboven ook al. Het hart moest gereinigd zijn van het kwaad geweten, dus van de aanklachten van ons hart. Ons geweten beschul-

digt ons en verklaart heel ons leven, vooral ook ons hart, onrein.

Dat kon niet zonder meer met rein water verholpen worden. In veel gevallen moest er bloed stromen. Alle dingen worden door bloed gereinigd. Hier komen we aan de geestelijke betekenis. In de tempel ging het vooral om bloed, maar evenzeer om water. Denkt u aan de wasvaten. De dienst van God was een reine dienst.

Jesaja's woorden worden nu belangrijk en klemmend: Wast u, reinigt u, doe de boosheid uwer handelingen voor Mijn ogen weg (1:16). U begrijpt dat het hier niet gaat om handen wassen. Handen en voeten zijn wel belangrijk, maar de Heere Jezus heeft Petrus duidelijk gemaakt dat het om reinheid voor het gehele bestaan ging. Gijlieden zijt geheel rein. Die reinheid had te maken met het Woord, dat Hij gesproken had.

Reinheid ligt dus in Christus, in Zijn bloed, in Zijn Woord.

Leert de noodzaak van ontsmetten en reinigen ons niet de dieperliggende oorzaak van de onreinheid der zonde? Het is nuttig om te beseffen dat ook ons lichaam rein zijn moet. Maar Gods Woord laat het niet bij handen wassen of een mondkapje. Deze crisis bepaalt ons bij dieperliggende oorzaken. Wat is de zonde een vreselijke besmetting. Kijk naar uw handen, maar zie ook vooral op uw hart. Daaraan kleeft een dodelijk virus. Je ziet het niet, het is er wel. De dood wenkt ieder uur. Dat is het onderwijs uit deze crisis, bij het licht van Gods Woord.

En als we bang zijn voor besmetting, kom dan tot deze Zaligmaker. De vrees voor de dreigende dood moge een middel zijn om te vluchten tot het reine water, waar Ezechiël van spreekt: Ik zal rein water op u sprengen en gij zult rein zijn.

Wat is uw enige troost? Dat ik met lichaam en ziel het eigendom ben van Jezus Christus.

Ds. P. Roos

Gokken

Nederland staat bol van gok-gelegenheden. Er zijn meer dan 600 gokhallen in ons land. Zeshonderd! Op elke hoek van de straat is er wel een gokkast te vinden. Op je smartphone staat op elke pagina wel een of andere verleiding je op te wachten. En de massa gaat erin mee. Bijna 90% van de Nederlanders! Ook de overheid doet er vrolijk aan mee. Miljoenen euro's uit Holland Casino, Staatsloterij en Nationale PostcodeLoterij stromen de schatkist binnen. En dat terwijl duizenden ouderen en jongeren gokverslaafd zijn en in grote problemen zitten. De kerk heeft gokken altijd veroordeeld. Daarom zijn er christenen die ook het trekken van lootjes op een verkoping afwijzen. Ja, zeg je, maar ik lees in de Bijbel toch ook van loten werpen? Kijk maar bij Jona.

Jona 1:7

Voorts zeiden zij een ieder tot zijn metgezel: Komt en laat ons loten werpen, opdat wij mogen weten om wiens wil ons dit kwaad overkomt. Alzo wierpen zij loten, en het lot viel op Jona.

Jona is uit zijn slaap gehaald. En wat doet Jona dan? Valt hij op zijn knieën en gaat hij zijn schuld belijden? We lezen het niet. Hoewel Jona beseft dat God door middel van die storm hem iets zeggen wil, zwijgt hij. En pas als hij straks aangewezen wordt, dan gaat hij schuld belijden. Eerst laat hij dat hele ritueel gebeuren van het lot halen, en het lot werpen en de vraag 'wie zou het zijn?'. En pas als Jona geen kant meer op kan, dan buigt hij. Dat werpen van het lot was helemaal niet nodig geweest. Jona had direct kunnen zeggen: kijk maar niet naar die anderen, want ik ben het. Nee, Jona gaat er bij staan. En hij wacht het af.

Een kind van God weet best wel wanneer hij van zijn plaats is. Hij weet heus wel het verschil tussen een geopende hemel en een gesloten hemel. En waar die gesloten hemel aan te danken is. En hij weet ook wel hoe die hemel weer geopend kan worden. Hij weet wel waar God hem hebben wil. En toch kan hij er uit zichzelf niet komen. Want geen mens kan en wil uit zichzelf zondaar voor God worden. Daar moet God Zelf aan te pas komen. En daar gebruikt de Heere allerlei middelen en wegen voor. Ook weleens middelen waarvan wij zeggen: maar dat kan toch niet? Kijk maar eens hoe het gaat bij Jona.

Die heidenen die zijn aan het denken gegaan en ze redeneren dat zo'n storm toch wel een oorzaak moet hebben. Er zal wel iemand aan boord zijn op wie de goden vertoornd zijn. Maar wie is dat?

Ze gaan loten werpen. Hoe ze dat precies gedaan hebben en waarmee ze dat gedaan hebben, weet ik niet, maar uiteindelijk valt dat lot op Jona. En zo wordt de schuld van Jona dus ontdekt. Hij is degene door wie deze storm is veroorzaakt.

Heidens redeneren, heidens bijgeloof en heidense middelen. Dat is wat we hier zien. Die heidenen kennen God niet, ze kennen de Bijbel niet, dus die redeneren helemaal vanuit hun eigen bijgeloof. En toch gaat de Heere er gebruik van maken. Hij wil Jona tegenhouden. En daar gebruikte Hij eerst die storm voor. En toen die opperschipper, die Jona wakker maakte. En dan nu ook dit werpen van het lot. Het was Zijn hand die dat lot bestuurde. God Zelf wees Jona aan.

En waarom doet de Heere dat nu zo? Wel de Heere past Zich aan het niveau van de heidenen aan. Hij gebruikt middelen die de heidenen begrijpen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat de Heere het goedkeurt wat die heidenen doen.

Want je zou de vraag kunnen stellen: mogen wij dat dan ook doen? Het lot werpen? Nee, niet als Zijn wil uit Zijn Woord is te kennen. *Wij hebben het profetische Woord. En gij doet wel indien ge daarop acht geeft*, zo zegt Petrus. Dat is de eerste regel. En de tweede regel is, dat het alleen mag wanneer het belang van de kerk ermee gediend is.

Maar we mogen geen spel spelen met het lot. Loterijen, gokkasten en casino's zijn in tegenspraak met Gods Woord. Want waarom gokken mensen? De belangrijkste drijfveer zal wel de begeerte zijn. Snel veel geld willen krijgen, zonder er jarenlang voor te hoeven werken. Dat ligt met lootjestrekken voor een klein prijsje natuurlijk anders. Maar de Heere wijst de gedachte af dat wij afhankelijk zouden zijn van het lot of van het toeval.

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Zelfbezinning op de zelfgetuigenissen van Paulus mag niet ontbreken. Want die zelfgetuigenissen hebben betekenis voor ons. Wat uitgesproken is en beschreven staat behoort tot de Heilige Schrift Die van God ingegeven is, 2 Tim. 3:16. Wat we kunnen lezen is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing die in de rechtvaardigheid is. De gehele Schrift is door God ingeblazen. Terecht las ik: Uit de adem van Gods Geest is de gehele Schrift voortgekomen. Wij behoren te onthouden: In de Schrift ontmoeten we de sprekende drie-enige God. De Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Wat we horen, wat we lezen, is waar. Betrouwbaar. Leerzaam. Zelfs noodzakelijk voor ons geestelijk leven. Het kennen van God de Heere onze Schepper, het kennen van God de Zoon als Jezus Christus de Heere. Het kennen, het nodig hebben van de Heilige Geest. Daarbij is onze zelfkennis betrokken. Terecht zegt Calvijn: Uit de Godskennis vloeit de zelfkennis. Wanneer we de brieven van Paulus lezen komen we verschillende onderscheiden zelfgetuigenissen tegen. Dit onderscheid hield verband met geestelijke beleving, niet te vergeten geestelijk onderwijs. De kennis van de drie-enige God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, ging vooral Paulus' leven na de Damascuspoort beheersen. Verdiepend. Verrijkend. Mede van betekenis voor het werk waartoe God de Heere riep. Een sprekende tekst daarvan, die heel het leven van Paulus meeging, is: Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld

Het getuigenis van Paulus

gekomen is om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben. Maar daarom is mij barmhartigheid geschied, opdat Jezus Christus mij, die de voornaamste ben, al Zijn lankmoedigheid zou betonen, tot een voorbeeld dergenen die in Hem geloven zullen ten eeuwigen leven. 1 Tim. 1:15 en 16. De leer van het evangelie van Jezus Christus is niet gebonden. De aanvallen ertegen, de miskenning ervan, kunnen de heilsleer niet doen wijken. Verkondiging ervan gaat door. Welk een blijdschap vervult hierdoor Paulus. Filippenzen 1 moet gelezen worden. Zittend in een cel, kijkend op kale muren, op een deur die af en toe opengaat. Maar Paulus is niet zonder gezelschap. Ik ben met u. We zijn bij u als Vader, als Zoon en als Heilige Geest. Het evangelie ligt in de wereld en is blijvend voor de wereld. Maar bijzonder voor Gods Kerk. De Kerk van de drie-enige God. Die Kerk trotseert de eeuwen. Het evangelie Gods zal verkondigd worden. De dienaren des Heeren zullen getuigen. Onder allerlei omstandigheden. Zelfs op onderscheiden wijze. De blijdschap daarin sterkt Paulus. Zelfs in het denken aan de dood. Het voltrekken van het vonnis leidt Paulus tot het belijden: Christus zal ook grootgemaakt worden in mijn lichaam. Hetzij door het leven, hetzij door het sterven. Want het leven is mij Christus en het sterven mij gewin. Filipp. 1:20 en 21. Christus, de Gezalfde Gods des Vaders tot Profeet, Priester en Koning, betekent voor Paulus alles. In het leven kan Paulus niet zonder Christus. Paulus wilde een getrouw dienaar van Christus zijn. Het sterven wat volgt op het leven is Paulus gewin. Het brengt hem winst. Volmaakt te leven. Naar ziel en lichaam de gemeenschap, de eenheid met Christus. Zondeloos. Smetteloos. Tevens gemeenschap met het hemelgezelschap. Zelf gevoegd bij het hemelse zangkoor. Levend in aanwezigheid van de Schepper van hemel en aarde Die tevens de eeuwige Vader is van Zijn

kinderen. Welk een heerlijkheid. Paulus mag nog meer belijden. Laten we luisteren naar wat Paulus doorgeeft in zijn laatste brief, in zijn nalatenschap. Er wacht wat. Er komt een grote dag. De dag aller dagen waarover Jezus Christus en Zijn apostelen geschreven hebben. Paulus wijst op het doel van het komen van de Heere Jezus Christus, 2 Tim. 4:1. Paulus is er zich van bewust dat het einde van zijn aardse loopbaan is gekomen. Het einddoel heb ik bereikt. Gestreden een goede strijd. De loopbaan geëindigd. Het geloof behouden, bewaard. Het geloof is niet wat men gelooft. Het is het geloof waardoor men gelooft. Paulus geeft verder door wat voor hem gereed ligt: de kroon, de krans der oprechtheid, 2 Tim. 4:8. Paulus die een leven in Godsvreze en trouw gekend heeft, zal de eerkroon dragen naar Psalm 89. Met de belijdenis in het hart: Door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen. Op dit bijzonder rijke gebeuren heeft Paulus al eerder gewezen, 2 Thess. 1:10 en 2 Tim. 1:20. Maar Paulus zal gekroond staan voor de hemelse troon en dat niet alleen. Hij zal omringd worden door een grote schare. Een schare met hetzelfde hart, dezelfde gezindheid, hetzelfde leven. Namelijk het hartelijk liefhebben van Christus. Ontstaan op aarde. Betrokkenheid, geloven, de gerichtheid op Jezus' komst en leven in het vlees en Zijn verschijning in heerlijkheid. De laatste heilswaarden van Paulus, 2 Tim. 4:6 en 8, maakten Timotheüs niet mismoedig, maar gaven hem een hart onder de riem. Bijzonder voor zijn dienstwerk. Timotheüs is kind en knecht des Heeren. De Heere staat ook voor hem in.

Ds. M.C. Tanis

Het Hoge priesterlijk gebed-slot

Heerlijkheid

We lezen in Johannes 17:22 en 23a 'En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, zoals wij één zijn; Ik in hen en Gij in Mij.' Christus geeft aan Gods kinderen Zijn heerlijkheid. Die heerlijkheid is een heerlijk en voortreffelijk goed en bezit. Die heerlijkheid gaat de schatten en rijkdommen van deze wereld te boven. Heerlijkheid betreft niet alleen maar een grote naam of bekendheid, maar het betreft alles wat werkelijk voortreffelijk, groot, roemvol en kostbaar is. De heerlijkheid van Salomo bestaat uit zijn schatten, rijkdommen, macht en eer. De heerlijkheid die Christus geeft is de eenheid. Het geloof is vertrouwen op de eenheid met Christus en door Hem met de Vader. Christus kan niet van de Vader gescheiden worden, zo kunnen christenen niet van Christus gescheiden worden. Hoe krijg je deel aan die heerlijkheid van het één zijn in Christus en in de Vader? Die eenheid kan niet verdiend worden, Christus geeft die eenheid door het Woord. We lezen in vers 23b 'Opdat zij volmaakt zijn in Eén.' Gods kinderen moeten geheel één zijn in Christus. In Christus hebben zij alles: eeuwig leven, gerechtigheid, wijsheid en alle goddelijke weldaden. Gods kinderen dienen erop toe te zien dit alles niet kwijt te raken. Zij moeten niet toelaten zich door de duivel ervan te laten beroven. Verder lezen we in vers 23 'En opdat de wereld bekenne, dat Gij Mij gezonden hebt en hen liefgehad hebt, gelijk Gij Mij liefgehad hebt.' God heeft de Zijnen lief om der wille van Christus met een overvloedige en eeuwige liefde.

Bij Christus zijn

We lezen in vers 24a 'Vader, ik wil dat waar ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt.' Eenmaal zullen Gods kinderen bij Christus zijn. Zijn waar Christus is. De engelen zullen Gods kinderen daarheen dragen. Dit geldt degenen die aan Christus door de Vader gegeven zijn. Dat is tot grote troost. Gods kinderen geldt: "Wees getroost, heb er geen zorg over waar u straks blijven moet, of waar u heen zult gaan, laat de duivel maar tekeergaan, laat de wereld maar woeden, moorden, branden, u vervolgen en verstoten, u zult een goed onderdak hebben, en straks daar komen waar u graag vertoeven wilt, waar u veilig bent voor het woeden van de wereld en van alle duivelen, en waar u een eeuwige rust zult vinden." Waar zal dat zijn? Dat is de plaats waar Christus is. "Dus in de schoot en de armen van de Vader, vanwaar alle engelen op ons zullen toesnellen, en waarheen zij ons dragen zullen." Dan voor eeuwig bevrijd van alle zonde en tegenspoed, van alle macht van duivel en wereld en eeuwige rust en vrede genieten. Er staat 'Ik wil.' Dat is de onvoorwaardelijke wil en begeerte van Christus.

Aanschouwen

Die bij Christus zullen zijn, zullen ook Zijn heerlijkheid aanschouwen. Dat lezen we in vers 24b 'Opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt.' Op aarde horen we over de heerlijkheid van Christus preken: Zijn opstanding, hemelvaart en zitten aan de rechterhand van God. Hij is Koning en Heere over alle schepselen. Na dit leven zal die heerlijkheid aanschouwd worden. We lezen in vs. 24c 'Want Gij hebt Mij liefgehad voor de grondlegging der wereld.' Christus is met de Vader één enig waarachtig God. Dat zal dan ook gezien en aanschouwd worden.

God kennen

We lezen in vs. 25a 'Rechtvaardige Vader, de wereld heeft U niet gekend.' De wereld wil Gods Woord niet horen. "Hoe meer dat Woord gepredikt wordt, des te doller wordt zij." De wereld maakt zich daardoor schuldig aan een groot kwaad. De wereld verdient daardoor Gods toorn en de eeuwige straf. Vandaar de aanduiding 'rechtvaardige Vader.' De rechtvaardige God zal onderscheid maken tussen de vijandige wereld en zij die eeuwig bij Christus zullen zijn. God straft al in dit leven: "Pest, oorlog, de Turken, de duivel en allerlei andere plagen zonder ophouden." De wereld wijst God af en treedt het Woord met de voeten. De wereld zal nooit iets van de heerlijkheid van Christus aanschouwen. Er staat in vs. 25b 'Maar Ik heb U gekend, en dezen hebben bekend, dat Gij Mij gezonden hebt.' De wereld heeft de prediking van Christus niet aangenomen. "Alleen de christenen die Mij door U gegeven zijn, opdat zij het zouden kennen en aannemen, die kennen U, namelijk als de God Die Mij gezonden heeft."

Gods Naam

We lezen in vs. 26a 'En Ik heb hun Uw Naam bekendgemaakt, en zal hem bekendmaken.' Hiermee wordt bedoeld dat Christus heeft bekendgemaakt en nog bekendmaakt wat Gods bedoeling, Zijn wil, Zijn Vaderhart, Zijn gedachten en Zijn welbehagen zijn. Tenslotte lezen we in vs 26b 'Opdat de liefde, waarmee Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij, en Ik in hen.' Deze vraag moet onder ogen gezien worden: waar zal ik, waar zult u, waar zal jij zijn in de eeuwigheid?

Ds. A. van Heteren

DONALD

In de Pers is stevig gediscussieerd over de presidentsverkiezingen in Amerika. Argumenten voor en tegen Trump zijn over en weer uitgewisseld. Nu de stemming nadert, staan we in ieder geval aan de vooravond van tumultueuze gebeurtenissen.

We zullen allemaal wel hopen dat Donald nog vier jaar erbij krijgt. Hiermee wil niet ontkend zijn dat er bezwaren kunnen en moeten leven tegen zijn levensstijl. Daar is terecht op gewezen. Het ambtelijke optreden en zijn privé stijl strijden met elkaar. Daar kan een christen niet aan voorbijgaan. Trump heeft branie, hij doet denken aan een straatjongen met een grote mond. Niettemin blijft het opmerkelijk dat iemand met zo'n gedrag zich toch zo bewust en duidelijk uitspreekt voor prolife-zaken. Wat Wilders in het klein is, is Trump in het groot. Hoewel, Trump houdt er toch een andere opvatting over moraal op na. Wilders is absoluut geen voorvechter voor de Bijbelse normen, al bewijst hij daar soms wel lipdienst aan. Trump daarentegen toont zich een kampvechter te zijn voor Christelijke waarden en normen. Hoe kan het dan gebeuren, dat een slordige moralist zich toch zo onverdacht opstelt als het om evangelicale standpunten gaat? Hebt u daar wel eens over nagedacht? Het lijkt me een duidelijk gevolg van het Goddelijk albestuur. Het is meermalen gebeurd in de geschiedenis dat de Heere mensen van buiten Zijn dienst en volk inschakelt in Zijn plannen. Het duidelijkste voorbeeld daarvan is Cyrus of Cores, zoals de Bijbel hem noemt. Hij was de vorst die Israël weer mogelijkheden gaf om terug te keren naar hun land. De Heere noemt hem Zijn knecht. Hij zegt zelfs: Ik zal u gorden hoewel gij Mij niet kent. Zo ging het ook met meerdere koningen zoals Nebukadnezar en Darius, die beiden toch ook een positieve instelling hadden ten aanzien van het Joodse volk. Verder kunt u denken aan Ahasveros ten tijde van Ester. De Heere neigt de harten der koningen als waterbeken. Natuurlijk hadden al deze heersers een heidense achtergrond. Maar des te opvallender is het dan dat deze mensen instrumenten zijn geweest in Gods hand. De jongste geschiedenis doet denken aan Gorbatsjov, die een onmogelijk geachte ommekeer in Rusland te weeg bracht. De verkiezingen rond Trump worden door twee factoren bepaald. Ik noem allereerst Joe Biden, zijn tegenkandidaat. Deze heeft nu reeds een vrijere wetgeving uitgeroepen inzake abortus. De Amerikaanse Democraten staan een beleid a la D66 voor. We weten waar dat op uitdraait. Ik vind het vreemd dat christelijke politici en persmensen acceptatie voorstaan als het om de linkse politiek gaat, terwijl meer rechtse politici, die ongetwijfeld dichter bij ons staan dan Jetten en Dijkstra, weggehoond worden. Als je zou moeten kiezen zouden we goed over onze keus moeten nadenken. Een dergelijke tweespalt zien we ook als het om Rusland en de EU gaat. Het is niet vrij van het huilen met de wolven, als men ziet dat er een hetze ontketend wordt tegen Rusland en Poetin. Persoonlijk denk ik dat er een tijd kan komen dat de Kerk meer vrijheden zou ontvangen in het Oosten dan in het Westen (EU). Het zou zo maar kunnen dat de Kerk zou moeten vluchten naar Rusland. Een

gedurfde stelling? We kunnen het Rusland van nu niet beoordelen naar mensen als Lenin en Stalin. Er is te veel veranderd. Het is zonneklaar dat er voor de Kerk in Europa weinig toekomst is. Dat zal in Rusland niet zo veel beter zijn, maar de morele standaard ligt daar wel hoger. En misschien zou de orthodoxe Kerk heel wat dichter staan bij de Bijbel dan de verderfelijke moraal van het Westen. U ziet dat nu rond Staphorst. U proeft onmiddellijk de sterke tegenkanting tegen de kerk. Deze mensen rusten niet aler zij de kerk naar de woestijn verwijzen. Het NOS vermeldde er huichelachtig bij dat de moskeeën van Amsterdam wel hun deuren hebben gesloten. Zulke berichten geven de stijl van het moderne Nederland aan. Laat de kerk ook hier attentie betonen en waakzaam zijn! Als de kerken angstvallige eerbied tonen voor maatregelen van de overheid, blijkt men daarin een papegaai van de wereld te zijn. Vooral niet opvallen, anders denken! Het is in al deze gevallen een keus tussen twee kwaden. Dat ziet u ook als u de twee pausen met elkaar vergelijkt. Ratzinger en Franciscus. De eerste was een kerkvorst die de Bijbelse waarden veel meer bewaard heeft dan de huidige paus. Ratzinger stond dichter bij het Protestantisme dan Franciscus. Ik noem deze namen omdat er veel belang bij is wie er aan het roer staat. Een president van Amerika is van grote betekenis voor de gehele wereld. Als daar dus een Bijbelse koers wordt gevaren, houdt dat heel veel wetteloosheid tegen. Dat zelfde geldt van de paus. Als een leider van een wereldkerk zuivere keuzes maakt inzake de ethiek, is dat winst voor de gehele wereld. Laat het ook weer duidelijk zijn dat deze namen geen echte christenen vertegenwoordigen. Er blijft een grote kloof met Ratzinger en ook met Trump en onze standpunten. Maar ik wijs er wel op dat de keuzes die wij maken vaak niet in balans zijn, als het om de politiek gaat. Het lijkt me dus zeker wel goed dat we de grootmachten op de Bijbelse weegschaal wegen. Zeker ook wel de presidenten van de USA. Ik vond Bush een veel meer betrouwbare uitstraling hebben dan Trump. Bush heette een wedergeboren christen te zijn. Obama als persoon maakte heel veel indruk op me. Vooral zijn speeches getuigden van veel talent. Maar het was helaas een voorstander van alles wat afweek van Gods Woord. En dus is Trump geen Bush, zeker niet, maar hij is gelukkig ook geen Obama. Er is nog een factor die gewicht in de schaal legt. Ik bedoel de vicepresident, Mike Pence. Ook weer zo'n merkwaardige inconsequentie. Trump heeft er al heel wat afgedankt, Maar Pence heeft zijn vertrouwen. Pence blijkt een zeer gelovig en geestelijk man te zijn. Dat is medebepalend voor het beleid van de president. Zie Trump en Pence als een eenheid. God bless America!

Ds. P. Roos

De volkstelling

De vraag die opgestuurd werd gaat over de bekende volkstelling, door David gehouden, waarover we ook lezen in 1 Kronieken 21. Daar wordt gezegd dat satan David aanporde om het volk te tellen. Maar in 2 Samuel 24:1 staat dat het de Heere was Die David aanporde. Ja, en hoe zit dat dan?

Dat satan, de grote tegenstander van God David op-hitste is voor ons besef duidelijker dan dat wat we lezen in het boek Samuel, namelijk dat God Zelf het was Die David aanporde om het volk te tellen. We kunnen het ons voorstellen dat koning David door de duivel werd verleid om tot de volkstelling over te gaan. Dat David op die verleiding inging, was dan weer zijn eigen verantwoordelijkheid en schuld. Maar in 2 Samuel wordt de naam van de duivel geen-eens genoemd! Daar wordt duidelijk gezegd dat het God Zelf was Die David aanporde.

Laten we uitgaan van het gegeven dat God vertoornd was op Israel. Het was weer eens zo ver! Waarom de Heere vertoornd op het volk was, kunnen we niet met zekerheid zeggen, zelfs David wist het niet, "wat hebben deze schapen gedaan?". Gods toorn is altijd naar recht. Laten we nooit denken dat er onrechtvaardigheid is bij God.

Maar we moeten evenmin denken dat de Heere aanzet tot zondigen! Dat doet alleen de duivel. God verzoekt niet tot het kwaad, Jak. 1:13. Niemand die verleid wordt, moet denken dat God hem verleidt. De gedachte alleen al is godslasterlijk.

De Heere, Die boven alles en iedereen staat, en alle dingen doet overeenkomstig Zijn heilige raad, heeft de duivel echter wel toegelaten om David op te porren het volk te gaan tellen. Er gebeurt zoveel onder Gods toelating. Dat wil nog niet zeggen dat God die zonde van hoogmoed, want dat was het, goedkeurde! Bovendien heeft de Heere, Die ondanks het woeden van de hel, Zijn eigen raad uitvoert, de volkstelling toegelaten om Zijn toorn uit te oefenen over een schuldig volk. Hij was ten volle besloten om Zijn toorn uit te gieten, en dat moeten we lezen in 2 Samuel 24:1.

De begeerte om het volk te tellen kwam bij David op uit trots en hoogmoed, en dergelijke dingen worden door de duivel wel aangemoedigd! Maar in de afstraffing van Davids hoogmoed heeft de Heere tevens Zijn toorn over het volk uitgericht.

Denk dus niet dat de vele duizenden die stierven niets gedaan hadden en gestraft werden vanwege de zonde van een ander, in dit geval koning David! Als David in de schuld komt, is hij voor eigen waarneming echter wel de enige schuldenaar. Dat is een typisch kenmerk van waar schuldbesef: je kijkt dan niet naar de ander maar je bent zelf de schuldige!

Toen Davids geweten ging spreken en hij zijn schuld

voelde heeft hij die voor God beleden. Als de profeet Gad hem daarop bezoekt en hem voor de keuze stelt welke straf er komen moet, betekent dat niet dat de Heere David niet vergeven zou hebben. Maar God achtte de tijd gekomen om het volk te laten boeten voor hun zonde, wat dat dan ook geweest moge zijn. En dan komt de straf, die tevens een afstraffing is van Davids hoogmoed.

Het is te begrijpen dat David niet weet te kiezen. Het is mooi te lezen dat David zich in Gods armen werpt. Als David één ding weet, is het wel dit, dat zijn God beide rechtvaardig en barmhartig is. Hij geeft zich aan Hem over, al vraagt hij wel om niet in de handen der mensen te hoeven vallen. Hij heeft niet alleen God leren kennen, maar ook de mens! Vandaar zijn smeken of hij in Gods hand zal mogen vallen.

En dan komt de pest die aan vele mensen het leven kost. Een rechtvaardige straf voor het volk en een knak voor Davids trots. Als de verderfengel zijn hand over Jeruzalem uitstrekt is het echter genoeg. De Heere laat hem niet toe verder te gaan. Als David daarna op de dorsvloer van Arauna de engel ontmoet, belijdt hij nogmaals schuld en smeekt hij voor zijn volk als een echte herder. Dan brengt David een groot brand-offer.

Satan zal voor zijn verderfelijke werk zijn eeuwige straf niet ontlopen. David heeft echter het verbeurde leven mogen behouden. En dat geldt voor al Gods kinderen. Er is een Ander Die voor hen de dood is ingegaan en de rechtvaardige toorn Gods over de zonde voor hen heeft gedragen. Op de dorsvloer van Arauna zou later het altaar staan waar het bloed zou vloeien tot vergiffenis der zonden. En David heeft niet alleen de last van zijn zonde ervaren in zijn leven, maar ook het wonder van Gods vergevende zondaarsliefde om Christus' wille. En in diepe verwondering mocht hij dan weer naar zijn harp grijpen en ontroerd zingen:

Welzalig hij wiens zonden zijn vergeven,
Die van de straf voor eeuwig is ontheven.
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevelekt,
Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt!

ds. K. Hoefnagel

Irenaeus - Bijbels theoloog uit de Vroege Kerk (5)

Eenheid

Voor de vijfde keer denken we na over de kerkvader Irenaeus (ca. 135-200). We hebben hem al op verschillende manieren ontmoet. In zijn jonge jaren, toen hij nog in Smyrna woonde en onder het gehoor van de oude Polycarpus zat. In zijn latere leven, toen hij naar Lyon gekomen was, en bisschop werd in deze stad. In zijn strijd tegen de ketterij van Marcion en de gnostiek. En in zijn ijver om de Schrift uit te leggen in overeenstemming met de kerk van alle tijden en plaatsen.

Tegenover de al genoemde dwaling van Marcion en de gnostiek ontwikkelt Irenaeus een eigen Bijbelse theologie. Kenmerkend voor die theologie is de gedachte van eenheid. Waar Marcion een tegenstelling ziet tussen de God van het Oude Testament en de God van het Nieuwe Testament, en waar de gnostiek een tegenstelling ziet tussen het stoffelijke en het geestelijke, benadrukt Irenaeus de eenheid van schepping en verlossing, van Oude en Nieuwe Testament.

Catechetisch boekje

Heel mooi wordt Irenaeus' theologie samengevat in zijn catechetische boekje 'Bewijs van de apostolische prediking'. In dat boekje richt hij zich tot een zekere Marcianus, een jongeman die zich niet zo lang geleden bij de gemeente van Irenaeus in Lyon heeft gevoegd, maar die nu ergens anders verblijft: 'Konden we maar, steeds samen, elkaar van dienst zijn en het tijdelijke leven vergemakkelijken door het te vullen met voortdurend te spreken over nuttige dingen! Maar nu we momenteel lichamelijk van elkaar gescheiden zijn, wil ik niet nalaten schriftelijk ... met u te spreken'.

Irenaeus wijst eerst op het belang van het ware geloof en een heilig leven. Dat is iets dat we steeds zien als iemand in de Vroege Kerk wilde overgaan tot het christelijk geloof en daartoe doopcatechese volgde. Uitvoerig wordt met zo iemand gespro-

ken over de waarheid van het christelijk geloof (inclusief een weerlegging van allerlei dwalingen) én over de noodzaak van een christelijke levenswandel. Leer en leven moeten een eenheid vormen.

Drie-enige God

Als Irenaeus vervolgens de hoofdpunten van het christelijk geloof gaat bespreken, begint hij bij de belijdenis van God de Schepper: *'En daarom moeten en behoren we ten eerste te belijden, dat er één God, de Vader, is, Die het heelal heeft geschapen en geformeerd, en wat niet was, tot aanzijn heeft gebracht, en alles omvattend Zelf oneindig is'*. Meteen voegt hij daaraan toe: *'Maar in het heelal heeft ook deze op ons berekende wereld een plaats. En in die wereld de mens, zodat ook deze wereld door God geschapen is'*.

Daarna noemt hij het geloof in God de Zoon: *'Verder geloven wij in het Woord en de Zoon van God, Christus Jezus, onze Heere, Die aan de profeten verschenen is ...; door Wiens bemiddeling alles geworden is; Die ook in het laatste der tijden om alles te voleindigen en samen te vatten als Mens onder de mensen zichtbaar en tastbaar geworden is'*.

In de derde plaats noemt Irenaeus het geloof in de Heilige Geest: *'En het derde stuk is de Heilige Geest, door Wie de profeten profeteerden; door Wie de aartsvaders de dingen van God leerden en door Wie de rechtschapenen op de weg der gerechtigheid werden geleid, en Die Zich tenslotte nieuw uitstortte op de mensheid, over heel de aarde verspreid, de mens voor God vernieuwend'*.

Professor Kremer

En dan volgt er een prachtige passage: *'Zonder de Geest is het Woord Gods (Christus) niet te zien, en buiten de Zoon kan men niet naderen tot de Vader. Want de Vader te doen kennen, dat komt de Zoon toe. En de kennis van de Zoon is door de Heilige Geest. Deze Geest deelt de Zoon krachtens Zijn ambt naar 's Vaders welbehagen uit aan degenen van wie, en op de wijze zoals de Vader het wil'*.

Irenaeus wijst hier op het wonderlijke werk van de Drie-enige God: Het is de Zoon, door Wie er alleen toegang tot de Vader is. Het is de Geest Die geloofskennis van de Zoon schenkt. En van de Heilige Geest kan gezegd worden, dat Hij door de Zoon als Middelaar (*'krachtens Zijn ambt'*) geschonken naar het welbehagen van God de Vader. Hier worden, helemaal aan het begin van de kerkgeschiedenis, door Irenaeus machtige lijnen uit de Schrift samengebracht!

Onwillekeurig denken we even aan het werk van wijlen prof. Kremer, wiens verzamelde werk niet zo lang geleden in twee prachtige banden is uitgegeven onder de titel *Priesterlijke prediking*. Ik citeer: *'Wie preekt, spreke voluit van de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. Die God is ons een God van volkomen zaligheid. Hij is de Eerste Wiens arbeid uitgaat tot de mens, Hij is de Eerste Die werkt voor de mens, Hij is ook de Eerste Die werkt aan en in de mens. Wie één van de Goddelijke Personen op de voorgrond zou willen stellen voor de Ander, verkort het Evangelie, trekt de prediking scheef en zal de gevolgen daarvan zien in het geestelijk leven der gemeente'*.

Ds. A.J.T. Ruis

Puriteinse emigranten (5)

De antinomiaanse crisis

Al zijn de meeste immigranten in Nieuw-Engeland van harte één in hun puriteinse overtuiging, dat betekent niet dat er onder hen geen godsdienstige spanningen en conflicten voorkomen. Dat wordt vooral duidelijk in de 'antinomiaanse crisis' die de kerken en de samenleving in het hele gebied, maar vooral in de Bay Colony, van 1636 – 1638 op zijn grondvesten doet schudden.

De kern van het conflict

Waar gaat deze crisis over? Dat wordt duidelijk uit een opmerking die John Winthrop, de gouverneur van de kolonie, in zijn dagboek maakt. Hij schrijft: 'Een zekere mrs. Hutchinson, lid van de kerk van Boston (... verspreide) twee gevaarlijke dwalingen, namelijk 1. Dat de Heilige Geest als Persoon in iemand woont die gerechtvaardigd is; 2. Dat uit onze heiligmaking geen bewijzen zijn af te leiden voor de echtheid van onze rechtvaardiging'. De eerste dwaling houdt in dat de inwoning van de Heilige Geest in de gelovigen zo overweldigend is, dat de regels van de wet van God voor hen geen bindende betekenis meer hebben. Dat laatste is een kernelement in allerlei vormen van antinomianisme. Dit woord is namelijk samengesteld uit het Griekse woord 'nomos', dat 'wet' betekent en het voorvoegsel 'anti' dat onder meer vertaald kan worden met 'tegen'. Kortom: het gaat bij het antinomianisme om een opvatting waarin aan de wet voor de gelovigen verminderde of géén betekenis wordt toegekend. Het gedrag van gelovigen wordt volgens deze visie namelijk bepaald door de innerlijke aanwijzingen en aandrijvingen van de Geest. De tweede dwaling wil zeggen dat het onmogelijk is dat iemand verzekerd wordt van de echtheid van zijn rechtvaardiging 'uit de vruchten van het geloof' of uit zijn godzalige wandel' (vgl. Zond. 32, vr. 86 HC!). De wet heeft hier dus afgedaan en de goede werken hebben ten diepste geen geestelijke waarde!

Anne Hutchinson

Wie is deze Anne Hutchinson? In de jaren '20 van de zeventiende eeuw kerkt zij samen met haar man bij John Cotton die dan predikant is van de gemeente van Boston in het oude Engeland. Zij is diep onder de indruk van deze jonge prediker. In deze periode maakt de Heilige Geest haar door onmiddellijke openbaring duidelijk hoe zij echte, door de Geest geleide predikanten kan onderscheiden van valse dienaren van de antichrist. Van die echte dienaren van het Woord zijn er in Engeland slechts enkelen meer en onder hen neemt Cotton volgens Anne de voornaamste plaats in. Wanneer Cotton in 1633 uit Engeland vlucht en naar de Bay Colony emigreert, raakt zij in grote geestelijke verwarring. Opnieuw wijst de Geest haar de weg en gebiedt haar Cotton te volgen. En zo vertrekken de Hutchinsons in 1634 naar Nieuw Engeland. Daar in 'het nieuwe Boston' belegt Anne al spoedig wekelijkse samenkomsten van vrouwen in haar huis

om de preken van de afgelopen week te bespreken. Het duurt niet lang of verschillende predikanten worden in dit gezelschap bekritiseerd als 'wettische' predikers die de leer van vrije genade verduisteren. Cotton wordt echter op een voetstuk gezet als de onvermoeibare strijder voor het 'uit genade alleen, zonder de werken der wet'. Hierdoor ontstaat zoveel onrust in de kolonie dat collega-predikanten Cotton om opheldering vragen. Maar hij doet alsof er niets aan de hand is. Vervolgens leggen de collega's hem zestien vragen voor die Cotton met kennelijke tegenzin beantwoordt. Hieruit blijkt dat hij van mening is dat we uit onze heiligmaking geen bewijzen mogen afleiden voor de echtheid van onze rechtvaardiging, want dat zou betekenen dat onze heiligmaking (of onze goede werken) de grond zouden zijn voor onze rechtvaardiging!

De synode

De zaak blijft smeulen, maar explodeert door een preek van ds. John Wheelwright. Hij is een zwager van Anne Hutchinson en denkt helemaal in haar lijn. Wanneer in verband met de tweedracht in de kerken een dag van gebed en vasten wordt belegd, houdt Wheelwright in Boston een preek die één tirade is tegen het bestuur en de 'wettische' predikanten van de kolonie. Aan het slot roept hij zelfs openlijk op om de strijd aan te binden met 'de werkers van de wet'! In de verwarring die daarna volgt, dringen de predikanten erop aan dat er een synode bijeen geroepen wordt. De overheid stemt daarin toe en op 30 augustus, 1637 komt de eerste synode van Nieuw Engeland samen in Newtown. Thomas Hooker is één van de voorzitters. Deze vergadering slaagt erin uitspraken over de geschilpunten te doen waarin ook Cotton zich kan vinden. Hij keert zich nu ook openlijk tegen de opvattingen van Anne Hutchinson die door de synode worden veroordeeld. Later wordt Anne, evenals haar zwager door de overheid uit de kolonie verbannen. In de omgeving van de huidige stad New York wordt zij in augustus 1643 bij een overval door indianen vermoord. Ondertussen blijven Hooker en andere predikanten Cotton ervan verdenken dat hij bij zijn standpuntbepaling op de synode niet helemaal oprecht is geweest.

Prof. dr. A. Baars

Aan het moderamen en de leden van de Generale Synode 2019-2020 van de Christelijke Gereformeerde Kerken, ter vergadering bijeen op 29 september 2020

Geachte broeders,

Met dit broederlijke schrijven wil het bestuur van de stichting Bewaar het Pand zich tot u richten.

Wij staan als kerken naar onze beleving voor een cruciale synodeweek. Er is in de vorige vergaderingen al veel werk door u verzet, waarvoor onze dank en waardering.

Er is ook al het nodige gezegd over de gemeenten die tegen alle kerkelijke besluiten in overgegaan zijn tot het bevestigen van vrouwelijke ambtsdragers. Het lijkt er op dat de synode wat deze zaak betreft in een beslissende fase terecht is gekomen. Wij willen u meegeven dat wij voor uw vergadering hebben gebeden en dat ook blijven doen. Ook is er vanuit ons bestuur een oproep gedaan aan onze achterban om de synode op te dragen aan Gods genadetroon.

Dit gezegd hebbend, willen wij u meegeven dat er in onze kerken dringend behoefte is aan duidelijkheid. Wij hopen dat u de behandeling en besluitvorming van deze kwestie niet tot de synode van 2022 zal willen uitstellen, bijvoorbeeld met een beroep op de coronacrisis. Er wordt wel gezegd dat de kerk zich in tijden van een wereldwijde crisis niet met binnenkerkelijke problemen moet bezighouden, zoals in 1944 is gebeurd. Maar zou de Heere anderzijds met deze pandemie ook ons geen signaal kunnen willen geven om tot Hem terug te keren in de weg van waarachtige bekering?

Er is in ons kerkverband in deze zaak sprake van bewuste kerkelijke ongehoorzaamheid. Dat is zeer ernstig en het heeft onze kerken in een diepe crisis gebracht. Wij kunnen niet anders dan met droefheid vaststellen dat hier sprake is van een zondige weg. Wij zeggen dit niet uit de hoogte. Van Daniël en Paulus leren wij dat wij allen hebben gezondigd. Maar dat betekent niet dat zonden niet moeten worden aangewezen en losgelaten. Als u de behandeling en besluitvorming uitstelt, brengt dat kerkleden, kerkenraden en afgevaardigden naar meerdere vergaderingen in gewetensnood. Dat zal tot schade van onze kerken zijn.

Wij willen u herinneren aan toespraken van broeders van kerken uit het buitenland op deze synode. Hun appèl was om trouw te blijven aan de kerkelijke besluiten in deze zaak die genomen zijn op grond van Schrift en Belijdenis. Het getuigenis van de kerk van onze vaders, de kerk der eeuwen en de gereformeerde kerken wereldwijd maakt duidelijk dat wie ruimte wil maken voor vrouwelijke ambtsdragers, het spoor van Gods Woord verlaat.

Wij bidden u Gods zegen en leiding toe in uw beraadslaging en besluitvorming.

*Met broederlijke groet, namens het bestuur
van de stichting Bewaar het Pand.*

DE GENERALE SYNODE WEEK 3

Opnieuw moest de vergadering van Generale Synode van onze kerken worden uitgesteld vanwege een uitbraak van het coronavirus. Opmerkelijk is dat wel. Elke keer als de synode wil gaan vergaderen over de impasse in onze kerken, wordt ons dat onmogelijk gemaakt. Door de regering of... door de Heere? Zou het een laatste roepstemsysteem kunnen zijn om te blijven bij de eenvoudige Schriftuurlijke waarheid en ons te bekeren van de inzichten van de nieuwere hermeneutiek?

Eén dag konden we maar vergaderen, dinsdag 29 sep-

tember. En tijdens die vergadering werd duidelijk dat het voorstel van het moderamen om een besluit over vrouw en ambt uit te stellen tot de volgende synode, door de vergadering niet werd gedragen. Het moderamenvoorstel was gedaan onder de voorwaarde dat plaatselijke kerken geen besluiten zouden nemen die tegen de geldende kerkelijke afspraken zouden ingaan. Maar die voorwaarde werd nog voor de vergaderdag al geschonden door Hilversum en Arnhem die toch vrouwelijke ambtsdragers hebben bevestigd. Nu zal het deze synode dan toch worden afgehandeld. Hopelijk kunnen we in de laatste week van novem-

ber bijeenkomen. En hoe zal het dan gaan? De Heere weet het. Wij hebben niet anders te doen dan onverkort vast te houden aan Schrift en Belijdenis en maatregelen te nemen tegen de gemeenten die een eigen weg zijn gegaan. Of de gedachte van prof. Selderhuis uit het RD van 6 oktober jl. zal zoveel bijval krijgen dat alles uitgesteld zal gaan worden en dat we ons eerst gaan bezighouden met de vraag of we als CGK allemaal nog wel op dezelfde confessionele basis staan. Wat mij betreft is de vraag stellen hem ook beantwoorden. De belijdenis functioneert naar mijn gedachte nauwelijks of niet in bepaalde kerken van ons kerkverband. Het wordt inderdaad tijd dat we het daar over hebben. Ik ben het van harte met de hoogleraar eens dat dit uiteindelijk nog veel dieper gaat.

Verder werd besloten dat kleine gemeenten financieel gesteund gaan worden, zodat ze een eigen predikant kunnen beroepen. De hoogte van de steun is afhankelijk van de omvang van de gemeente. Volgens de preses komt er zo meer ruimte voor de voortgang van het Evangelie, ook in kleine gemeenten. De synode besloot verder dat het hooglerarschap geen ambt meer is. Er komt daarnaast ruimte om aan de TUA hoogleraren van buiten de CGK te benoemen. Die moeten wel uit de gereformeerde gezindte komen en instemmen met de gereformeerde belijdenis.

Katwijk, ds. M.A. Kempeneers

VAN STAVEREN

begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegrafenissen.nl
info@vanstaverenbegrafenissen.nl

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 5 november 2020. Dus over twee weken. Kopij graag binnen donderdag 22 oktober 2020.

Coronavirus

Nu we dit schrijven is er sprake van een dringend advies om de kerkdiensten af te schalen. Persoonlijk zie ik het zo dat de duivel de kerkdiensten wil tegenhouden. De satan weet heel goed dat de Heere gebruik maakt van de prediking van Zijn Woord om Zijn Koninkrijk uit te breiden en het rijk van de satan afbreuk te doen. Er kan een tijd komen dat geldt: Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen.

Broederlijk schrijven

Aan het moderamen van de Generale Synode hebben we als bestuur van Bewaar het Pand een broederlijk schrijven gericht aangaande de zeer zorgwekkende ontwikkelingen in ons kerkverband. We denken er goed aan te doen u van de inhoud daarvan in kennis te stellen.

Dankdag

D.V. Woensdag 4 november zal de landelijke dankdag gehouden worden. Ondanks het coronavirus en de beperkingen die dat met zich meebrengt, is er veel reden de Heere te erkennen. Maar er is ook veel oorzaak tot verootmoediging voor Gods Aangezicht. Het zou een goede zaak zijn als er sprake zou zijn van een dankdag die tegelijk bede- en boetedag is.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

Cursus John Owen Bij U is vergeving
Digitaal €59.50 Schriftelijk €69.50

Prijs is inclusief boek

Actie Actie Actie

De cursus maakt het boek begrijpelijk voor elke leeftijd

Voor meer cursussen zie onze site of vraag een gratis brochure aan.

www.cursussenoudvaders.nl

Reijerskoop 251- 2771BK - Boskoop tel. 0118-583025 /0172-532796

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardeburch 0418 - 65 20 39
--	--	---------------------------------------

H. de Jongh D.D.E. Melleste M.K. Lighthart A.J. van Lieburg

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

*"Gedenk uw
voorgangers!"*

Online Reformatieherdenking
en 60 jaar IRS

D.V. 31 oktober
19.30 uur

www.irsnu/hervormingsavond

DE BIJBEL EEN VERGETEN BOEK?

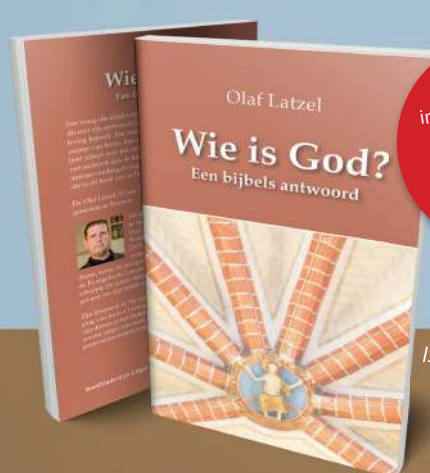
Het grootste aantal Duitsers beschouwt de Bijbel als een boek voor oude, zieke of eenzame mensen.

Zie onze website www.svvhd.org voor informatie of een presentatie.

Voor giften aan de
St. Vrienden van Heidelberg en Dordrecht:
NL35 ABNA 0548 9879 20

Wie is God?

De bekende Bremer predikant ds. Olaf Latzel schreef een boek over deze actuele vraag. Een vraag die veel mensen vandaag de dag niet meer kunnen beantwoorden, maar die in dit boek aan de hand van de Bijbel wordt beantwoord.

Verkrijgbaar in de boekhandel!
89 BLADZIJDEN
€ 9,60

'Zeer geschikt voor evangelisatie'

ISBN 978 94 91272 53 0

Boekbinderij en Uitgeverij Snoek - Ermelo
E.fnsnoek@kliksafe.nl • T 0341 55 66 08

Geef (wees)-kinderen in Malawi een toekomst!

Steun onze basisscholen

Voor slechts € 10,00 krijgt een weeskind een maand lang kwalitatief en reformatisch basisonderwijs.

€ 10,- eenmalig per weeskind

Doel: € 55.000,-
28%

Help kleuters te overleven

Help kleuters te overleven met een bord pap en maak dagelijks (Bijbels) onderwijs mogelijk!

€ 10,- per maand voor vijf kinderen

Doel: 2000 kinderen
2%

Enmalig doneren

Periodiek doneren

Timotheos *Meer informatie en doneren?*
www.timotheos.nl

Direct doneren: **NL57 RABO 0161 4855 02** **ANBI**